

MỤC LỤC

<u>I, Khái quát chung</u>	1
1. Vấn đề duy trì hòa bình an ninh quốc tế	1
2. Tổ chức quốc tế liên chính phủ	2
<u>II, Vai trò của tổ chức liên chính phủ trong việc duy trì hòa bình và an ninh quốc tế</u>	2
<i>1. Vai trò của tổ chức quốc tế chung trong việc duy trì hòa bình và an ninh quốc tế</i>	<i>2</i>
1.1 Tổ chức quốc tế toàn cầu Liên hợp quốc	2
1.2 Tổ chức quốc tế khu vực	6
1.3 Tổ chức quốc tế liên khu vực	11
<i>2. Vai trò của tổ chức quốc tế chuyên môn trong việc duy trì hòa bình an ninh quốc tế</i>	<i>13</i>
2.1 Tổ chức quốc tế chuyên môn toàn cầu	13
2.2 Tổ chức quốc tế chuyên môn khu vực	14
<u>III, Đánh giá chung</u>	15

Tổ chức quốc tế là một khuôn khổ hợp tác phổ biến hiện nay giữa các quốc gia. Sự ra đời và phát triển của các tổ chức quốc tế lớn như Liên hợp quốc, WTO, NATO, tổ chức thống nhất Châu phi... đã dẫn tới sự công nhận tư cách chủ thể Luật quốc tế của các tổ chức quốc tế nói chung. Các tổ chức này ngày càng hoàn thiện về cơ cấu tổ chức, chức năng hoạt động. Sự phát triển của các tổ chức quốc tế thể hiện ở vai trò và đặc trưng về cơ cấu tổ chức, phạm vi hoạt động. Với tư cách là chủ thể của luật quốc tế, tổ chức quốc tế có tác động rất quan trọng đến sự phát triển nhiều mặt của các quan hệ quốc tế, trong đó phải đặc biệt kể đến vai trò của tổ chức quốc tế trong quan hệ giữ gìn hòa bình an ninh quốc tế.

Bài viết trong giới hạn một bài tập cá nhân chỉ phân tích các tổ chức quốc tế tiêu biểu trong từng loại tổ chức quốc tế như: Tổ chức quốc tế có phạm vi hoạt động chung, Tổ chức quốc tế chuyên môn trong phạm vi toàn cầu, khu vực và liên khu vực

Nội dung

I, Khái quát chung

1. Vấn đề duy trì hòa bình và an ninh Quốc tế

Các cuộc chiến tranh và xung đột vũ trang, xung đột sắc tộc, tôn giáo đang gia tăng ở nhiều nơi, cùng các hoạt động lật đổ, khủng bố vẫn xảy ra với cường độ mạnh mang tính chất phức tạp chính là sự đe dọa cho sự bình ổn của thế giới. Sự xuất hiện vũ khí hạt nhân, vũ khí sinh học và mọi phương tiện chiến tranh hiện đại càng đặt cộng đồng quốc tế trước nguy cơ hủy diệt sự tồn tại của thế giới hiện hành.

Bối cảnh hiện tại đòi hỏi các quốc gia phải cùng hợp tác và đấu tranh, nhằm chống nguy cơ chiến tranh và chạy đua vũ trang, bảo vệ hòa bình cho thế giới. Hiện nay, các quốc gia đã khó khăn hơn trong việc tự mình đảm bảo an ninh hoặc trông cậy vào sự giúp đỡ hạn chế của một vài đồng minh, điều kiện phát triển và tương quan của các mối quan hệ quốc tế đòi hỏi phải có những biện pháp và cơ chế pháp lý quốc tế cần thiết. Các tổ chức quốc tế liên chính phủ, hệ thống an ninh tập thể, vừa

có tình khu vực vừa có tính toàn cầu đã khẳng định rõ vai trò quan trọng của mình trong việc sử dụng hiệu quả các biện pháp hòa bình để giải quyết tranh chấp và xung đột quốc tế, góp phần giữ gìn hòa bình và an ninh quốc tế.

2. Tổ chức quốc tế liên chính phủ (gọi tắt là tổ chức quốc tế)

Tổ chức quốc tế là thực thể liên kết các quốc gia và các chủ thể khác của luật quốc tế, hình thành trên cơ sở điều ước quốc tế, có quyền năng chủ thể luật quốc tế, có hệ thống các cơ quan đề duy trì hoạt động thường xuyên theo đúng mục đích, tôn chỉ của tổ chức đó.

Tổ chức quốc tế tồn tại dưới những tên gọi khác nhau như Liên hợp quốc, Tổ chức Hiến chương Bắc Đại Tây dương – NATO, Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á - ASEAN, Tổ chức thống nhất châu Phi...

Phân loại tổ chức quốc tế theo tiêu chuẩn thành viên thì tổ chức quốc tế bao gồm tổ chức quốc tế toàn cầu, tổ chức quốc tế liên khu vực và tổ chức quốc tế khu vực. Theo phạm vi hoạt động thì tổ chức quốc tế được chia thành tổ chức quốc tế chung và tổ chức quốc tế chuyên môn.

II, Vai trò của tổ chức liên chính phủ trong việc duy trì hòa bình và an ninh quốc tế

1. Vai trò của tổ chức quốc tế chung trong việc duy trì hòa bình và an ninh quốc tế

1.1 Tổ chức quốc tế toàn cầu Liên hợp quốc:

Liên hợp quốc là tổ chức quốc tế lớn nhất hiện nay. Với gần 200 thành viên Liên hợp quốc là tổ chức trung tâm trong các hoạt động hợp tác của các quốc gia trên toàn thế giới. Điều này làm cho Liên hợp quốc có vai trò rất lớn trong việc duy trì hòa bình an ninh thế giới.

Vai trò của Liên hợp quốc trong việc duy trì hòa bình an ninh thế giới thể hiện rất rõ qua Hiến chương liên hợp quốc, các hoạt động của Hội đồng Bảo an và tổng thư ký Liên hợp quốc.

Qua những Mục đích của Liên hợp quốc là giữ gìn hòa bình và an ninh quốc tế; phát triển những quan hệ hữu nghị giữa các nước trên cơ sở tôn trọng nguyên tắc

bình đẳng, dân tộc tự quyết; thực hiện sự hợp tác quốc tế trong việc giải quyết các vấn đề quốc tế như kinh tế, xã hội, văn hóa, nhân đạo...; trở thành trung tâm phối hợp mọi hành động của các dân tộc nhằm đạt được những mục đích nói trên.

Có thể thấy ngay ở mục đích và tôn chỉ của Liên hợp quốc là sự duy trì hòa bình và an ninh thế giới. Vấn đề này xuyên suốt Hiến chương Liên hợp quốc cũng như thể hiện rõ ràng trong các hoạt động của Hội đồng bảo an và Tổng thư ký liên hợp quốc.

1.1.1 Giữ gìn hòa bình và an ninh thế giới thông qua Hiến chương Liên hợp quốc.

Hiến chương Liên hợp quốc là điều ước quốc tế phổ cập có vai trò quan trọng nhất, đặt cơ sở nền tảng cho toàn bộ hệ thống luật quốc tế nói chung, cho việc giữ gìn hòa bình và an ninh quốc tế nói riêng.

Ngay tại Lời mở đầu Hiến chương đã khẳng định mục đích của Liên hợp quốc là duy trì hòa bình và an ninh thế giới. Để thực hiện việc duy trì hòa bình và an ninh thế giới, Hiến chương đã quy định rõ các nguyên tắc để đảm bảo việc giữ gìn hòa bình an ninh thế giới như:

- Tất cả các Thành viên giải quyết các tranh chấp quốc tế của họ bằng biện pháp hòa bình, theo cách không làm nguy hại đến hòa bình và an ninh quốc tế, và công lý.

- Liên Hiệp Quốc sẽ đảm bảo rằng các quốc gia không phải là Thành viên cũng hành động theo những nguyên tắc này, nếu như điều đó là cần thiết để duy trì hòa bình và an ninh thế giới;... (Khoản 3, 6 Điều 2 Hiến chương Liên hợp quốc).

Chức năng, nhiệm vụ của các cơ quan cũng như của Đại hội đồng Liên hợp quốc được quy định cụ thể trong Hiến chương Liên hợp quốc. Đặc biệt là chức năng, quyền hạn của các cơ quan trong việc duy trì hòa bình và an ninh thế giới. (Chương IV – Đại Hội đồng, Chương V – Hội đồng Bảo An). Hiến chương đã dành riêng một chương quy định về vấn đề giải quyết các tranh chấp. Đây là vấn đề hết sức quan trọng, có ảnh hưởng lớn đến sự bình ổn của thế giới. Các cuộc tranh chấp kéo dài rất dễ dẫn đến chiến tranh, đe dọa hòa bình và an ninh thế giới. Vì vậy, việc giải quyết

các tranh chấp theo con đường hòa bình thực sự cần thiết. Tại Điều 33 Hiến chương quy định “Các bên đương sự trong các cuộc tranh chấp, mà việc kéo dài các cuộc tranh chấp ấy có thể đe dọa đến hòa bình và an ninh quốc tế, trước hết, phải cố gắng tìm cách giải quyết tranh chấp bằng con đường đàm phán, điều tra, trung gian, hòa giải, trọng tài, tòa án, sử dụng những tổ chức hoặc những hiệp định khu vực, hoặc bằng các biện pháp hòa bình khác tùy theo sự lựa chọn của mình.”. Việc tiến hành hòa bình giải quyết các tranh chấp trong một số trường hợp còn có sự can thiệp của các cơ quan Liên hợp quốc nếu thấy cần thiết, để ngăn chặn mọi nguy cơ đe dọa hòa bình thế giới.

Hiến chương cũng có quy định tới trường hợp khi hòa bình thế giới bị phá hoại hoặc có sự xâm lược tại Chương VII Hiến chương. Trong trường hợp này cần thiết phải ngăn chặn không cho sự phá hoại nghiêm trọng thêm và phải khôi phục lại hòa bình an ninh thế giới. Ở phần này, Hiến chương quy định khá rõ thẩm quyền, chức năng cũng như nhiệm vụ của Hội đồng bảo an trong việc duy trì hòa bình và an ninh quốc tế.

Đặc biệt, Hiến chương của Liên hợp quốc không có bất cứ quy định nào cản trở sự tồn tại của tổ chức khu vực. Hiến chương ghi nhận vai trò của các tổ chức khu vực trong việc giữ gìn hòa bình và an ninh quốc tế và khuyến khích các tổ chức khu vực phát triển hơn nữa việc hòa bình giải quyết các cuộc tranh chấp có tính chất khu vực.

1.1.2 Vai trò của Liên hợp quốc thông qua hoạt động Liên hợp quốc, Hội đồng bảo an.

Theo quy định của Hiến chương, nhiệm vụ giữ gìn hòa bình và an ninh quốc tế được bảo đảm thực hiện thông qua Đại hội đồng và Hội đồng bảo an. Đại hội đồng Liên hợp quốc xem xét những nguyên tắc hợp tác chung về giữ gìn hòa bình và an ninh quốc tế, Đại hội đồng cũng có thể lưu ý Hội đồng bảo an về những tình thế có khả năng làm nguy hại cho hòa bình và an ninh quốc tế. Trong suốt quá trình hoạt động, Đại hội đồng đã thông qua nhiều nghị quyết và tuyên bố nhằm nâng cao hiệu quả của mình trong việc giữ gìn hòa bình và an ninh thế giới như : Tuyên bố năm

1970 về tăng cường an ninh quốc tế, Nghị quyết 3314 năm 1974 về định nghĩa xâm lược; Tuyên bố năm 1988 về ngăn ngừa và loại trừ tranh chấp và tình thế có thể đe dọa hòa bình, an ninh quốc tế.....

Theo điều 24 Hiến chương LHQ, HĐBA "có trách nhiệm chính trong sự nghiệp duy trì hoà bình và an ninh quốc tế". Theo Điều 39 của Hiến chương Liên hợp quốc, HĐBA là cơ quan duy nhất của LHQ có quyền quyết định đánh giá thực tại của các mối đe dọa đối với hoà bình, phá hoại hoà bình hoặc hành động xâm lược, và sẽ khuyến nghị hoặc quyết định các biện pháp cần được tiến hành phù hợp với các Điều 41 và 42, để duy trì hoặc khôi phục hoà bình và an ninh quốc tế. Trong khi thực thi chức năng này, HĐBA có quyền tiến hành các hoạt động, áp dụng các biện pháp cưỡng chế nhân danh Liên hợp quốc và được coi là hành động với tư cách thay mặt cho tất cả các thành viên LHQ. Vai trò của HĐBA thể hiện qua những hoạt động sau:

- Giải quyết tranh chấp xung đột và thực hiện các biện pháp bảo vệ hòa bình và an ninh thế giới: thẩm quyền của HĐBA đối với việc giải quyết các tranh chấp quốc tế được xác định đối với các tranh chấp quốc tế mà khả năng kéo dài có thể đe dọa hòa bình, an ninh quốc tế. HĐBA có quyền yêu cầu các bên giải quyết tranh chấp giữa họ bằng các biện pháp đàm phán, điều tra, trung gian, hòa giải ... (Điều 33 Hiến chương), điều tra tranh chấp và kiến nghị các bên những thủ tục hoặc phương thức giải quyết thỏa đáng. Nếu xét thấy có sự đe dọa hòa bình có hành vi xâm lược thì HĐBA can thiệp, áp dụng các biện pháp cưỡng chế quân sự nhằm đem lại hòa bình và áp dụng các biện pháp khôi phục hòa bình. HĐBA xác định tình hình và áp dụng các biện pháp tạm thời nếu xét thấy cần thiết để ngăn chặn sự phát triển xấu của tình hình (Điều 40 Hiến chương LHQ): đó là các biện pháp như ngừng bắn, đưa quân đội trở về vị trí xuất phát ban đầu, rút quân khỏi vùng chiếm đóng, thiết lập giới tuyến tạm thời, thiết lập các khu vực phi quân sự..... Nếu tình hình vẫn tiếp tục phát triển theo chiều hướng xấu, H ĐBA có quyền quyết định những biện pháp trừng phạt cần được áp dụng mà không liên quan đến việc sử dụng vũ lực để thực hiện các nghị quyết của Hội đồng. Các biện pháp trừng phạt nếu không thích hợp hoặc mất

hiệu lực thì HĐBA có quyền áp dụng mọi hành động của không quân, hải quân và lục quân nếu thấy cần thiết cho việc duy trì, khôi phục hòa bình an ninh thế giới.

- Chống khủng bố quốc tế và việc thành lập, hoạt động của các tòa án xét xử tội phạm chiến tranh. HĐBA đã ra NGHỊ quyết số 1373 năm 2001 về thành lập ủy ban chống khủng bố trực thuộc HĐBA thực hiện các hoạt động chống khủng bố và tăng cường năng lực của các quốc gia thành viên trong việc chống khủng bố. Sau chiến tranh thế giới thứ II, HĐBA lập ra 2 tòa án Adhoc và Ruanda để thực hiện việc xét xử những tội phạm chiến tranh gây ra các cuộc chiến tranh đẫm máu. HĐBA còn thành lập các Tòa án Hình sự xét xử các cá nhân. Ngoài việc thành lập và điều hành các tòa án trên, vai trò của Hội đồng bảo an còn được thể hiện trong hoạt động của Tòa án Hình sự quốc tế. Cụ thể, nếu nhận thấy có sự đe dọa phá hoại hòa bình hoặc có hành vi xâm lược thì Hội đồng bảo an có thể đưa vụ việc ra trước Tòa án Hình sự quốc tế bằng cách khởi kiện lên công tố viên, từ vai trò là cơ quan bảo đảm hòa bình và an ninh quốc tế, quyền khởi kiện của HĐBA sẽ hỗ trợ và tăng cường vai trò xét xử tội phạm, đem lại hòa bình, công lý nói chung, trợ giúp hiệu quả sự hợp tác giữa các Tòa án hình sự quốc tế và các nước thành viên Liên hợp quốc nói riêng.

- Giải trừ quân bị: Hội đồng bảo an là cơ quan chủ đạo thực hiện chương trình giải trừ quân bị. Từ ý nghĩa ngăn ngừa, loại trừ các loại vũ khí cho những cuộc xung đột vũ trang, tạo điều kiện cho các giải pháp hòa bình và phục vụ mục đích nhân đạo, tránh tổn thất và thương vong cho dân thường, chương trình giải trừ quân bị của Hội đồng bảo an được thực hiện trên ba lĩnh vực lớn thao các vũ khí hiện hành: giải trừ vũ khí hạt nhân và không phổ biến vũ khí hạt nhân,; vũ khí hóa học và sinh học, vũ khí thông thường. HĐBA thực hiện hoạt động kiểm soát và thúc đẩy kiểm soát buôn lậu vũ khí, thúc đẩy sự minh bạch trong chính sách mua bán vũ khí của quốc gia... Điều này càng khẳng định hơn nữa vai trò của HĐBA trong việc duy trì hòa bình an ninh thế giới.

1.2 Tổ chức quốc tế khu vực

Các tổ chức quốc tế khu vực đóng vai trò rất quan trọng trong việc thiết lập hệ thống an ninh khu vực, đảm bảo hòa bình và an ninh trong khu vực và thế giới.

Hiến chương LHQ đã quy định về các điều ước và các tổ chức quốc tế khu vực trong việc quyết định các vấn đề liên quan đến giữ gìn hòa bình và an ninh trong từng khu vực địa lý. Hoạt động của các tổ chức quốc tế khu vực này phải phù hợp nguyên tắc của Liên hợp quốc. Hội đồng bảo an cũng thúc đẩy giải quyết các tranh chấp bằng các biện pháp hòa bình trong khuôn khổ các điều ước quốc tế và tổ chức khu vực.

Vai trò của các tổ chức khu vực trong lĩnh vực giữ gìn hòa bình và an ninh thế giới được thể hiện thông qua các hoạt động giải quyết tranh chấp, xung đột; xây dựng pháp luật liên quan đến giữ gìn hòa bình, an ninh khu vực; hoạt động giải trừ quân bị và hợp tác giữa các quốc gia trong lĩnh vực an ninh.

1.2.1 Giải quyết tranh chấp xung đột, khôi phục hòa bình, tăng cường hợp tác an ninh và chính trị của các quốc gia thành viên của tổ chức:

Trong đời sống quốc tế, sự tồn tại của tranh chấp là điều khó tránh khỏi. Khi tranh chấp xuất hiện, nếu không giải quyết thỏa đáng theo ý chí của các chủ thể có liên quan sẽ gây ảnh hưởng xấu không chỉ với các bên tranh chấp mà có thể phương hại đến an ninh, trật tự của quốc tế. Vì vậy, giải quyết tranh chấp là một hoạt động hết sức quan trọng, đóng vai trò to lớn đối với việc duy trì hòa bình và an ninh thế giới, thúc đẩy quan hệ hợp tác quốc tế.

Trong các văn bản pháp lý của một số tổ chức quốc tế khu vực có quy định về trình tự, thủ tục và hệ thống các biện pháp hòa bình giải quyết các tranh chấp giữa các thành viên của mình. Ví dụ, theo Hiến chương của Liên đoàn các nước Ả Rập, Hội đồng Liên đoàn có thể đóng vai trò hòa giải trung gian, thậm chí có thể thực hiện cả chức năng trọng tài, Hiến chương của tổ chức thống nhất Châu Phi đã quy định việc giải quyết hòa bình các tranh chấp phải được thực hiện bằng biện pháp đàm phán, trung gian, hòa giải và trọng tài, các nhà đứng đầu nhà nước và chính phủ, cơ quan cao nhất của Liên minh Châu phi có quyền thông qua các quyết định về các vấn đề quan trọng của châu phi trong đó có các tranh chấp về lãnh thổ và biên giới...

Tuy nhiên, khi có xung đột xảy ra, biện pháp hòa bình giải quyết các tranh chấp không còn hiệu quả nữa thì các tổ chức khu vực có vai trò can thiệp, tiến hành các hoạt động gìn giữ hòa bình. Sau đây chúng ta nghiên cứu một số tổ chức khu vực tiêu biểu.

** Khu vực Châu Âu: Tổ chức an ninh và hợp tác châu Âu (OSCE).*

Trong trường hợp có xung đột vũ trang OSCE có thể ra quyết định tiến hành hoạt động gìn giữ hòa bình. OSCE thành lập nhóm quan sát viên quân sự hoặc lực lượng vũ trang và gửi lực lượng này đến vùng có xung đột để thực hiện nhiệm vụ gìn giữ hòa bình. Hoạt động gìn giữ hòa bình của OSCE có thể tiến hành trong trường hợp có xung đột giữa các quốc gia thành viên hay trong chính nội bộ mỗi nước thành viên. Trong đó nhiệm vụ chính của hoạt động gìn giữ hòa bình này là kiểm soát thực hiện thỏa thuận ngừng bắn, theo dõi việc rút quân đội, giúp đỡ giữ gìn trật tự an ninh, giúp đỡ nhân đạo. Tiêu biểu cho vai trò của OSCE đối với an ninh khu vực châu Âu phải kể đến hoạt động gìn giữ hòa bình ở Bônhia, Hécxêgôvia, Extônhi, Grudia, Côxôvô....

** Các quốc gia độc lập: Tổ chức cộng đồng các quốc gia độc lập (SNG)*

Trường hợp có đe dọa về hòa bình và an ninh, các nước thành viên nhanh chóng thương thuyết để áp dụng những biện pháp nhằm loại trừ đe dọa. Trong trường hợp cần thiết có thể sử dụng lực lượng vũ trang theo trình tự thực hiện quyền tự vệ cá nhân hoặc tập thể, tiến hành các hoạt động gìn giữ hòa bình. Lực lượng gìn giữ hòa bình của SNG còn hoạt động với mục đích bảo đảm an ninh của binh lính và nhân viên ở mức độ phòng thủ, trong trường hợp có hiệu hiện dùng vũ lực ngăn cản thực hiện chức năng gìn giữ hòa bình nhằm lực lượng này mới sử dụng vũ khí chống lại sự tấn công vũ trang của các nhóm khủng bố, biệt kích và thổ phỉ nhằm bảo vệ mọi người dân khỏi mọi sự xâm hại đến tính mạng.

SNG đang thành lập Hội đồng an ninh tập thể với các chức năng: phối hợp quan điểm và hành động của các nước thành viên Hiệp ước trong trường hợp có đe dọa an ninh, toàn vẹn lãnh thổ và chủ quyền của một hoặc một số nước hoặc có sự

đe dọa hòa bình an ninh quốc tế, áp dụng mọi biện pháp cần thiết nhằm duy trì hoặc khôi phục hòa bình và an ninh khu vực.

SNG đã triển khai hoạt động giữ gìn hòa bình thành công ở Nam Ôxêtia (Nga), Prinhextrópve (Mônđavia), Tadukixtan và Ápkhadia (Grudia)

** Khu vực Châu Á- Thái Bình Dương:*

Trong khuôn khổ ASEAN một diễn đàn an ninh khu vực được thành lập có tên gọi là “ Diễn đàn khu vực ASEAN” (ARF). ASEAN hoạt động trên nguyên tắc tôn trọng độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ của các nước, không can thiệp vào công việc nội bộ, hòa bình giải quyết các tranh chấp, không sử dụng vũ lực hoặc đe dọa sử dụng vũ lực, hợp tác có hiệu quả.

Diễn đàn khu vực ASEAN xây dựng các biện pháp củng cố lòng tin, phát triển ngoại giao phòng ngừa, chuẩn bị các công cụ giải quyết tranh chấp khu vực. Diễn đàn khu vực ASEAN thực chất đã chuyển qua cơ chế đối thoại nhiều bên ở khu vực Châu Á – Thái Bình Dương, nó thực sự giữ vai trò to lớn trong quá trình phát triển sự hiểu biết lẫn nhau và củng cố lòng tin, thúc đẩy việc thiết lập và mở rộng hợp tác nhằm củng cố hòa bình, ổn định trong khu vực.

1.2.2 Xây dựng các hiệp ước, điều ước khu vực, đặt cơ sở cho hệ thống an ninh, bảo đảm hoạt động giữ gìn hòa bình và an ninh khu vực góp phần giữ gìn an ninh thế giới.

** Tổ chức an ninh và hợp tác châu Âu OSCE*

Với mục đích xây dựng Châu Âu thành một lục địa hòa bình ổn định và phát triển, OSCE đã ra rất nhiều Tuyên bố đặt cơ sở cho hệ thống an ninh chung toàn Châu Âu. Năm 1996, OSCE đã ra Tuyên bố Lixabon “ Về mô hình an ninh chung và toàn diện của Châu Âu thế kỷ XXI”. Tuyên bố đề ra việc xây dựng không gian an ninh thống nhất theo quan điểm an ninh châu Âu là không chia sẻ. Tuyên bố Stambun 1999, Hiến chương An ninh châu Âu, Văn kiện Viên đối với việc đàm phán về các biện pháp củng cố lòng tin và an ninh đã đặt cơ sở pháp lý cho việc hình thành hệ thống tổng thể của an ninh châu Âu.

Đặc biệt, Hiến chương an ninh Châu Âu đã ghi nhận tổ chức OSCE là tổ chức chủ yếu về hòa bình và giải quyết tranh chấp khu vực, là công cụ chính trong việc ngăn chặn các cuộc xung đột, giải quyết khủng hoảng và khôi phục hòa bình sau xung đột.

** Tổ chức Cộng đồng các quốc gia độc lập SNG*

Trong khuôn khổ SNG, hàng loạt điều ước quốc tế quan trọng về lĩnh vực giữ gìn hòa bình và an ninh đã được ký kết như Hiệp định về lực lượng vũ trang thống nhất của SNG trong thời kỳ quá độ, Hiệp ước về an ninh tập thể về cam kết giúp đỡ nhau trong trường hợp bị xâm lược.

Hiến chương Cộng đồng các quốc gia độc lập đã các định nghĩa vụ của các nước thành viên trong việc thực hiện những thỏa thuận trong lĩnh vực an ninh. Trong hoạt động của mình SNG đã thông qua Quan điểm an ninh tập thể của thành viên Hiệp ước an ninh tập thể 1992, trong đó có các hướng hợp tác ưu tiên các quốc gia nhằm củng cố an ninh tập thể, biện pháp củng cố lòng tin... Năm 1995 Nguyên thủ 8 nước thành viên SNG ký kết Hiệp định về thành lập hệ thống phòng thủ phòng không thống nhất.

Có thể nói các Hiệp định, hiến chương này đã góp phần không nhỏ trong quá trình giữ gìn hòa bình và an ninh khu vực Cộng đồng Các quốc gia độc lập cũng như góp phần duy trì hòa bình thế giới.

** Tổ chức các quốc gia Đông Nam Á:*

Năm 1994, tại Diễn đàn lần thứ nhất, hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á đã thông qua mục đích và nguyên tắc của Hiệp ước thân thiện và hợp tác Đông Nam Á, thúc đẩy việc tạo lập hòa bình và ổn định, hữu nghị và hợp tác khẳng định các nguyên tắc tôn trọng độc lập và toàn vẹn lãnh thổ, hòa bình giải quyết các tranh chấp. Tại Diễn đàn lần hai, nhóm công tác soạn thảo đã được thành lập để soạn thảo “ Các biện pháp củng cố lòng tin và duy trì hòa bình”. Tháng 4- 1999 tại Hội nghị quốc tế về an ninh toàn diện và hợp tác ở Châu Á – Thái Bình Dương, Hội nghị đã ra Tuyên bố hòa hợp Thái Bình Dương, trong đó nêu rõ nguyên tắc thiện chí tuân thủ luật quốc tế.

1.23 Giải trừ quân bị:

Các tổ chức khu vực triển khai hoạt động giải trừ quân bị trên hai lĩnh vực chủ yếu: Xây dựng cơ sở cho nguyên tắc giải trừ quân bị khu vực trong những điều ước và hiệp ước khu vực, triển khai và tổ chức kiểm soát thực hiện giải trừ quân bị. Nguyên tắc giải trừ quân bị khu vực không chỉ được xây dựng trên cơ sở các Hiến chương khu vực mà còn được xây dựng trong các điều ước quốc tế về khu vực không có vũ khí hạt nhân. Ở châu Mỹ Latinh: Hiệp ước Năm 1976, Ở Nam Thái Bình Dương: Hiệp ước năm 1985, Châu phi: Hiệp ước năm 1996, Đông Nam Á Hiệp ước năm 1995. Các Hiệp ước này đều quy định nghĩa vụ của các quốc gia trong khu vực không phổ biến, không thử, không sản xuất, không sở hữu, không sử dụng vũ khí hạt nhân và không cho phép nước khác triển khai vũ khí hạt nhân trên lãnh thổ nước mình. Các tổ chức quốc tế khu vực có thể yêu cầu, quyết định kiểm soát vũ khí, thanh sát tại chỗ đối với những khu vực xác định đồng thời tổ chức các nhóm thanh sát để thực hiện kiểm soát.

1.3 Tổ chức quốc tế liên khu vực

Tổ chức Hiệp ước Bắc Đại Tây Dương, hay **Minh ước Bắc Đại Tây** (Gọi tắt là Nato) là một tổ chức quốc tế liên khu vực với các thành viên ở 3 châu lục. Những năm đầu tiên thành lập, NATO chỉ là một liên minh chính trị. Tuy nhiên, do cuộc chiến tranh Triều Tiên tác động, một tổ chức quân sự hợp nhất đã được thành lập, liên minh quân sự bao gồm Hòa Kỳ và một số nước châu Âu. Mục đích của Nato là tổ chức thiết lập một liên minh phòng thủ trong đó các nước thành viên thực hiện phòng thủ chung khi bị tấn công bởi bên ngoài và ngăn chặn sự ảnh hưởng của các nước chủ nghĩa cộng sản có thể gây phương hại đến thành viên.

Với các hoạt động giữ gìn hòa bình như phòng thủ, tái lập đảm bảo an ninh, thiết lập các mối quan hệ quân sự - ngoại giao, chống khủng bố có thể nói liên minh quân sự này đã đóng góp rất lớn vào việc bảo đảm hòa bình và an ninh cho các nước thành viên. Vai trò của Nato được thể hiện chủ yếu trong các hoạt động chính sau:

** Đối thoại, thiết lập mối quan hệ hợp tác đảm bảo an ninh:*

Tháng 5/1997 Nato tiến hành đối thoại với lãnh đạo chính trị của Nga và ký kết Hiệp định an ninh, Hợp tác và Quan hệ giữa Liên bang Nga với NATO. Năm 1998 Nato và Nga đã thành lập nhóm Liên nghị viện nhằm giám sát việc thi hành Hiệp định quan hệ Nato – Nga. Các thành viên của nhóm Liên nghị viện đã nêu rõ quan điểm của các nhà lập pháp về nhiều vấn đề khác nhau đòi hỏi sự tham vấn và hợp tác, đề xuất các sáng kiến làm sâu sắc hơn quan hệ giữa Nga và Nato.

Chính phủ các nước thành viên NATO đã ghi nhận tầm quan trọng của các mối quan hệ với Nghị viện Ukraine. Ngay sau khi tiến hành ký kết Hiệp định an ninh, hợp tác và quan hệ với Nga, Nato tiến hành ký kết Hiến chương NATO - Ukraine vào tháng 7.1997. Nhóm Giám sát liên nghị viện NATO - Ukraine họp hàng năm ở Brussels và Kiev để kiểm tra việc thi hành Hiệp định NATO- Ukraine và thảo luận các khía cạnh trong mối quan hệ giữa hai bên, thúc đẩy phát triển mối quan hệ hợp tác giữa Nato và Ukraine.

** Hoạt động phòng thủ, giữ gìn và thiết lập hòa bình ở các nước thành viên*

Đối với vấn đề Afghanistan: Lực lượng hỗ trợ an ninh quốc tế (ISAF) tại Afghanistan do NATO đứng đầu hiện triển khai khoảng 70 nghìn quân thuộc 42 nước. Trong bối cảnh cuộc bầu cử Tổng thống Afghanistan được tiến hành; Nato đã cam kết tăng quân để giúp Afghanistan bảo đảm an ninh, hô hào chính phủ các nước NATO gửi thêm quân, tăng tài chính cho Afghanistan. Nhiệm vụ tới đây của NATO không chỉ bảo đảm an ninh cho cuộc bầu cử ngày 20-8 tới, mà về lâu dài, phải tiếp tục giúp xây dựng một nước Afghanistan ổn định ngăn chặn tình hình tại Afghanistan tiếp tục xấu đi. Nato đang thuyết phục các nước thành viên NATO tham gia tích cực hơn vào cuộc chiến chống khủng bố ở Afghanistan, tăng số binh sĩ NATO và ngăn chặn việc một số nước rút quân đội khỏi chiến trường này.

Nato thiết lập hòa bình trên một số quốc gia. Năm 1995, Nato can thiệp vào vấn đề tại Bosnia, Nato tổ chức chống phá các lực lượng Serb ở Bosnia, Milosevic mới chấp nhận ký thỏa ước Dayton và hòa bình đã tái lập trên Bosnia với sự giám sát của một lực lượng NATO. Với vấn đề Kosovo, NATO có kế hoạch điều động một lực lượng khoảng 28.000 người sang Kosovo để kiểm soát sự đình chiến và

chấm dứt mọi sự tàn sát về chủng tộc. Lực lượng này cũng sẽ kiểm soát việc rút quân của Nam Tư ra khỏi vùng Kosovo. Sau đó, NATO và các nước Tây Phương sẽ giúp đỡ vùng Kosovo từng bước thiết lập một cơ chế tự trị, nằm trong Cộng Hòa Serbia. Tuy nhiên việc “giải phóng” Kosovo của Nato gặp rất nhiều khó khăn.

Hội nghị cấp cao tháng 4-2009, NATO đã thông qua việc triển khai xây dựng khái niệm Chiến lược an ninh mới, nhằm thay đổi tính chất, định hướng các hoạt động của NATO, với mục tiêu đưa khối này thành một tổ chức toàn cầu. Ngoài ra, Nato tiến hành giải quyết một số vấn đề mới nổi thách thức an ninh toàn cầu, như tội phạm internet, an ninh năng lượng, cướp biển...

2. Vai trò giữ gìn hòa bình của các tổ chức quốc tế chuyên môn.

2.1 Tổ chức chuyên môn toàn cầu.

Tổ chức chuyên môn toàn cầu là tổ chức quốc tế hoạt động theo lĩnh vực nhất định. Các tổ chức quốc tế này có sức ảnh hưởng không nhỏ tới việc giữ gìn và an ninh thế giới thông qua quy chế thành viên và chức năng hoạt động của tổ chức. Trong khuôn khổ giới hạn bài viết này chỉ đề cập đến Tổ chức thương mại thế giới WTO.

Cơ chế giải quyết tranh chấp của WTO: được xây dựng nhằm mục đích giải quyết một cách hiệu quả các tranh chấp phát sinh giữa các thành viên WTO, nhằm đạt được một kết quả chấp nhận đối với các bên tạo sự ổn định và an toàn cho hệ thống thương mại đa phương.

Cơ chế giải quyết tranh chấp của WTO cũng được xây dựng trên nguyên tắc cơ bản của Luật quốc tế là hòa bình giải quyết các tranh chấp. Tham vấn là giai đoạn đầu tiên và bắt buộc đối với thủ tục tranh chấp, theo đó các bên phải tiến hành đàm phán trực tiếp để giải quyết tranh chấp của mình. Để tranh chấp được giải quyết một cách nhanh chóng, hiệu quả và tránh đối đầu giữa các nước thành viên cơ quan giải quyết tranh chấp WTO có thể tiến hành các biện pháp môi giới, trung gian, hòa giải, trọng tài vào bất cứ thời điểm nào trong quá trình tiến hành giải quyết tranh chấp. Chỉ khi tham vấn, môi giới, trung gian, hòa giải... không thành công thì cơ quan giải quyết tranh chấp WTO mới thành lập Ban hội thẩm để giải quyết tranh

chấp. Ban hội thẩm điều tra, đánh giá khách quan sự việc, tiến hành điều tra và đưa ra các khuyến nghị, quyết định thích hợp, và đưa ra biện pháp giải quyết tranh chấp. Nếu các bên có kháng cáo đối với quyết định của Ban hội thẩm thì tranh chấp sẽ được giải quyết theo thủ tục phúc thẩm. Cơ quan phúc thẩm xem xét các vấn đề kháng cáo, đưa ra phán quyết và lập báo cáo cho cơ quan giải quyết tranh chấp WTO, các phán quyết này khi được thông qua có giá trị bắt buộc đối với các bên. Việc thi hành phán quyết được Cơ quan giải quyết tranh chấp WTO giám sát, ngoài ra WTO còn quy định về vấn đề bồi thường thiệt hại và trả đũa tương xứng. Điều này làm hạn chế tối đa các tranh chấp kinh tế phát triển và trở thành mối đe dọa cho hòa bình an ninh thế giới.

Việc giải quyết thành công các tranh chấp quốc tế trong các lĩnh vực cụ thể đã ngăn chặn sự phát sinh các tranh chấp lớn liên quan và đe dọa hòa bình an ninh quốc tế.

2.2 Các tổ chức chuyên môn khu vực:

Các tổ chức chuyên môn khu vực với số lượng thành viên thường không lớn, phạm vi hoạt động chỉ trong một lĩnh vực nhất định nên sức ảnh hưởng đối với việc duy trì hòa bình và an ninh thế giới không nhiều. Tuy nhiên, đây vẫn là một tổ chức có thể giải quyết các tranh chấp chuyên môn, ngăn chặn tranh chấp phát triển cao gây ảnh hưởng đến an ninh quốc tế. Ví dụ như Diễn đàn kinh tế ASEAN: Hợp tác kinh tế được mở rộng nên việc có một cơ chế hữu hiệu để giải quyết các tranh chấp phát sinh giữa các nước thành viên đã trở nên một nhu cầu thiết yếu. Năm 1996, ASEAN đã bắt đầu soạn thảo *Nghị định thư về Cơ chế Giải quyết Tranh chấp*, và Nghị định thư này đã được các Bộ trưởng Kinh tế ASEAN ký ngày 20/11/1996 tại Manila (Philippines). Mới đây, Hiệp hội các nước Đông Nam Á cũng đã cho ra đời Cơ chế tham vấn giải quyết các vấn đề thương mại – đầu tư (ACT) dựa theo mô hình của EU. Điều này nhằm tăng cường hiệu quả của cơ chế giải quyết tranh chấp trong ASEAN.

III, Đánh giá chung

Hiện nay, với sự gia tăng của các cuộc chiến tranh và xung đột vũ trang, xung đột sắc tộc tôn giáo, cùng sự phát triển hàng loạt vũ khí tối tân có sức hủy diệt lớn vấn đề duy trì hòa bình và an ninh thế giới đang là vấn đề được các quốc gia và cộng đồng quốc tế quan tâm hơn bao giờ hết. Bối cảnh hiện nay đòi hỏi các quốc gia phải hợp tác và đấu tranh chống nguy cơ chiến tranh và chạy đua vũ trang để bảo vệ hòa bình quốc tế. Chính vì lý do này, các tổ chức quốc tế ngày càng được thành lập nhiều hơn với sự tăng cường hợp tác không chỉ ở các nước thành viên mà còn cả các nước ngoài tổ chức. Sự liên kết, hợp tác lẫn nhau trong khuôn khổ các thành viên tổ chức cũng đã đóng góp lớn trong việc duy trì thiết lập hòa bình an ninh khu vực và thế giới, chưa kể đến sự hợp tác, hỗ trợ các tổ chức lẫn nhau. Các tổ chức hiện nay ngày càng nâng cao vai trò của mình trong các hoạt động giữ gìn hòa bình an ninh khu vực cũng như thế giới, đồng thời tiến hành ngoại giao – hợp tác nhằm tăng cường hiệu quả hoạt động giữ gìn hòa bình an ninh quốc tế trên diện rộng.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Hiến chương Liên hợp quốc.
2. Giáo trình Luật quốc tế - Đại học Luật Hà nội.
3. T.S Nguyễn Toàn Thắng, *Giải quyết tranh chấp theo quy định của Hiến chương ASEAN*, Tạp chí luật học số 9/2008;
4. *Các văn bản công pháp quốc tế và các văn bản pháp luật Việt Nam có liên quan*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội-2006
5. Bộ ngoại giao, *Các tổ chức quốc tế và Việt Nam*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2005; [cuu duong than cong. com](http://www.cuu-duong-than-cong.com)
6. Các vấn đề pháp lý cơ bản về WTO, Đề tài khoa học cấp trường, Trường Đại Học Luật Hà Nội;
7. Liên hợp quốc – Lực lượng giữ gìn hòa bình và an ninh quốc tế
8. Cổng thông tin điện tử :
<http://www.chinhphu.vn/cttdtcp/vi/nuocchxhcnvn/tochucquocte/tochucquocte.html>
[cuu duong than cong. com](http://www.cuu-duong-than-cong.com)
9. <http://www.canh-en.de/tintuc/101-lien-minh-nato-sau-60-nm.html>